Gemeente Wassenaar

Internationals in Wassenaar

'Een Internationaal dorp'

COLOFON

Titel	**Internationals in Wassenaar**
Subtitel	**‘Een internationaal dorp’**
Portefeuillehouder	**Wethouder van Doeveren**
Eenheid	**Strategie en Communicatie**
Status	**Definitief**

Voor het samenstellen van dit document heeft de gemeente Wassenaar getracht alle auteurs, fotografen en andere rechthebbenden te benaderen. Mocht iemand in dit document een illustratie aantreffen waarop hij of zij rechten kan doen gelden of een niet-correcte bronvermelding aantreffen, gelieve zich dan te melden.

Gemeente Wassenaar

INHOUDSOPGAVE

I. Internationaal beleid 4
I.1.Waarom internationaal beleid? 4
I.2.Aanpak in vogelvlucht....5
II. Schets van een internationaal dorp....6
II.1.Nationale en regionale ontwikkelingen....6
II.2.Internationals wonend in Wassenaar....8
II.3.Internationale kenniswerkers werkend in Wassenaar 12
II.4.Economische impact van de internationale gemeenschap....14
II.5.Sociale en maatschappelijke impact....15
II.6.Onderwijs 19
II.7.Dienstverlening....20
III. Aanpak: Internationalisering in balans....23
III.1.Sociale cohesie....23
III.2.Welkomstmoment 25
III.3.Dienstverlening....26
III.4.Nadere verkenningen....27
IV. Conclusie 28
IV.1.Samenhang met andere ontwikkelingen 28
IV.2.De waarde van de internationale gemeenschap....30
V. Bibliografie 31

Deel I *Internationaal beleid*

I.1. Waarom internationaal beleid?

Wassenaar is een internationaal dorp. In 2022 valt 14% de inwoners onder de definitie van International. In datzelfde jaar is 39% van de inwoners niet in Nederland geboren of heeft tenminste één ouder die in het buitenland geboren is[1]. De steeds internationalere samenleving in Wassenaar brengt kansen, maar ook uitdagingen. Het doel van deze nota is om de toegevoegde waarde van deze groep beter te benutten.

Migranten zijn een diverse groep, waar onder andere arbeidsmigranten, statushouders en kenniswerkers onder vallen. Hun behoeften zijn verschillend. Arbeidsmigranten en statushouders zijn gebaat bij een inzet op arbeidsdeelname. Internationale kenniswerkers zoeken sociale betrokkenheid. Deze nota zal zich richten op de laatste specifieke doelgroep. In de rest van de nota wordt deze groep aangeduid met "internationale Wassenaarders" of "Internationals'.

In Wassenaar doet iedereen mee. Daarbij is het logisch om te kijken naar internationale Wassenaarders. Het gaat om veel inwoners en het lijkt soms alsof hun wereld wat gescheiden is. Hierdoor ligt een enorme kans om meer mensen mee te laten doen. Daarom is het van belang de Internationals op een goede manier te faciliteren en ze meer te betrekken en te verbinden.

Tegelijkertijd, brengt de internationale samenleving ook reële uitdagingen. Wassenaar heeft als expatgemeente[2], een gemeente met een grote verscheidenheid aan herkomstlanden (excl. "klassieke" herkomstlanden, zoals Turkije), specifieke uitdagingen.

Internationalisering vraagt om meer aandacht voor sociale samenhang. In een samenleving waar mensen niet dezelfde culturele achtergrond hebben, is extra inspanning nodig om verbonden te blijven met elkaar. Hier dragen, naast de gemeente, ook sportclubs en maatschappelijke organisaties aan bij.

Onderzoek onder Internationals laat zien dat zij wel graag meer contact zouden willen hebben met mensen met een Nederlandse achtergrond[3]. Uit focusgroepen in de gemeente Wassenaar blijkt ook dat zij op zoek zijn naar verschillende manieren om mee te doen in de samenleving. Sport, vrijwilligerswerk en evenementen zijn daarbij geschikte manieren. Ook in economische zin zijn internationale Wassenaarders een belangrijke groep. Zij werken bij de internationale scholen en leveren een belangrijke impuls aan de lokale economie.

Doel van deze beleidsnota is om de toegevoegde waarde van de groep beter te benutten. De adviezen zijn gebaseerd op input van de Internationals (de "14%"). De acties komen ook andere groepen, zoals inwoners met een internationale achtergrond (de "39%"), ten goede.

[1] CBS (2024) *Bevolking; herkomstland, geboorteland, leeftijd, regio, 1 januari*.

[2] Wetenschappelijke Raad voor Regeringsbeleid. (2020). *Samenleven in verscheidenheid*.

[3] Buers, C. (2018). *Aantrekkelijkheid van Nederland voor kennismigranten*.

I.2. Aanpak in vogelvlucht

Het is van belang meer balans te creëren tussen internationalisering en het gevoel dat Wassenaar een dorp blijft voor alle Wassenaarders. Deze nota draagt hieraan bij door inzicht te geven in de belangrijkste kenmerken van de internationale gemeenschap. Op basis van deze analyse wordt beleid geformuleerd. Deze nota voorziet in concrete uitvoeringsmaatregelen voor de komende jaren.

Definities

Deze nota richt zich op internationale kenniswerkers, diplomatieke werknemers en hun inkomensafhankelijke partners en kinderen.
Internationale kenniswerkers zijn personen in loondienst bij een in Nederland gevestigde organisatie. Deze persoon heeft uitsluitend een buitenlandse nationaliteit. Daarbij verdient deze persoon meer dan een bepaald loonbedrag.
Diplomatieke werknemers zijn personen die vanwege hun werk als diplomaat of consulair medewerker een bijzondere status hebben.

Beide groepen hebben kinderen en inkomensafhankelijke partners.
Inkomensafhankelijke partners zijn personen met een niet-Nederlandse nationaliteit die niet economisch actief zijn en een diplomatieke werknemer of een internationale kenniswerker als partner hebben.
Internationale kinderen zijn kinderen van kenniswerkers of diplomatieke werknemers, zij kunnen een buitenlandse of Nederlandse nationaliteit hebben.

Internationals of **internationale Wassenaarders** is een verzamelterm voor deze vier groepen.

Onderwerpen

Nationale en regionale ontwikkelingen
Welke trends zijn te zien in internationalisering? Daarnaast wordt hier de toegevoegde waarde van Wassenaar in de regio besproken.

Samenstelling van de Wassenaarse internationale gemeenschap
Hoeveel Internationals wonen of werken in Wassenaar, waar komen ze vandaan, hoelang blijven ze hier? Hier wordt in beeld gebracht waaruit de groep Internationals in Wassenaar bestaat.

Economische en maatschappelijke impact
Het potentieel van de groep in economische zin wordt duidelijk gemaakt. Daarnaast wordt een beeld geschetst van de maatschappelijke betrokkenheid van de groep.

Onderwijs
Welke kansen en uitdagingen creëert Internationalisering voor het onderwijs? Daarnaast wordt duidelijk wat internationale scholen betekenen voor de werkgelegenheid.

Dienstverlening
De gemeente Wassenaar is er ook voor internationale inwoners. Uitdagingen in informatievoorziening en servicegerichtheid worden hier besproken.

Beleidsadviezen

Gemeente Wassenaar staat voor de uitdaging om ervoor te zorgen dat iedereen – Internationals en Nederlander – kan meedoen in de Wassenaarse samenleving. Het beleid bestaat uit de volgende pijlers.

Sociale samenhang
Een kortere verblijfsduur zet sociale samenhang onder druk, vrijwilligerswerk en sport zijn goede manieren om dit tegen te gaan.

Welkomstmoment
Door de beperkte verblijfsduur, moeten Internationals snel wegwijs worden in de Nederlandse samenleving. Met een welkomstmoment worden nieuwe inwoners snel bekend met verschillende aspecten van de Wassenaarse samenleving.

Gemeentelijke dienstverlening
De informatievoorziening met de internationale gemeenschap kan verbeterd worden. Daarnaast wordt interactie gestimuleerd.

Nadere verkenningen
Door voortschrijdend inzicht worden vervolgvragen gedefinieerd. Deze vragen kunnen samen met partners nader verkend worden.

Conclusies

Internationalisering heeft invloed op verschillende terreinen. De gemeenschap is structureel aanwezig. Zij verdienen dus integrale aandacht.

Deel II

Schets van een internationaal dorp

Om het gesprek over de internationale gemeenschap verder te helpen, zijn feiten en cijfers van groot belang. De volgende sectie schetst een aantal ontwikkelingen die van invloed zijn op de internationalisering in Wassenaar.

II.1. Nationale en regionale ontwikkelingen

De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) schetste in 2020 dat Nederland is uitgegroeid tot een dynamische migratiesamenleving die grote aantrekkingskracht heeft op migranten uit alle delen van de wereld. Ook in de regio Haaglanden is internationalisering aan de orde.

Nationale ontwikkelingen

Op nationaal niveau is migratie te beschrijven aan de hand van vier vormen van toenemende verscheidenheid[1].

Meer verscheidenheid naar herkomst
Tegenwoordig komen migranten uit alle delen van de wereld. “klassieke” landen hebben een kleiner aandeel.

Meer verscheidenheid naar verblijfsduur
Steeds meer migranten zijn passanten en vestigen zich tijdelijk in ons land.

Meer verscheidenheid naar motief en status
Veel van de nieuwe migranten uit andere landen komen om te studeren of te werken in kennisberoepen.

Meer verscheidenheid tussen gemeenten
Gemeenten verschillen steeds meer. Hierin bestaan verschillende typen, zoals expatgemeenten (o.a. Wassenaar) en tuinbouwgemeenten (o.a. Westland).

Regionale ontwikkelingen

De gehele regio is bezig met internationalisering. Vooral de gemeente Den Haag doet onderzoek naar de regionale ontwikkelingen als het op internationalisering aankomt.

Hieruit blijkt dat internationale organisaties een grote economische impact hebben op de gehele regio. De aanwezigheid van deze organisaties levert de regio zowel direct als indirect werkgelegenheid.

De organisaties zelf leveren 19.995 voltijdbanen op. Met hun bestedingen leveren zij 2.859 voltijdbanen op voor de regio Den Haag[4].

[4]Decisio. (2023). *De impact van internationaal op lokaal*.

Daarnaast monitort onderzoeksbureau Decisio de ontwikkeling van het aantal internationale kenniswerkers in de regio. Uit deze cijfers blijkt dat het aandeel internationale kenniswerkers (exclusief diplomatieke werknemers en de partners en kinderen van beide groepen) ten aanzien van de totale bevolking in Wassenaar relatief hoog is[5]. Alleen de gemeente Delft heeft een groter aandeel internationale kenniswerkers (Figuur 1).

Gemeente Den Haag

De gemeente Den Haag huisvest veel internationale organisaties en ambassades. Gemeente Wassenaar is een belangrijke woongemeente voor de werknemers van deze organisaties. Zo'n 27% van de kenniswerkers wonend in Wassenaar is werkzaam in Den Haag[6]. Hiermee is gemeente Den Haag een belangrijke partner voor de gemeente Wassenaar.

Een toename in organisaties gevestigd in Den Haag, kan een toename van Internationals in Wassenaar betekenen. Gesprekken met de directie Internationale Zaken van Den Haag wijzen uit dat zij actief inzetten op het aantrekken van internationale organisaties. Zo hebben zij in 2022 verschillende internationale niet-gouvernementele organisaties (ngo's) aangetrokken[4]. Ook in de komende jaren verwachten zij verschillende ngo's en internationale instituties aan te trekken.

Voordelen voor de regio

Wassenaar is, door het hoge woongenot en groene omgeving, een aantrekkelijke plek om te wonen[7]. Ook biedt Wassenaar door haar internationale sportclubs ruimte om te sporten en te recreëren. Het aanbod van internationaal onderwijs is ook een belangrijke pull-factor.

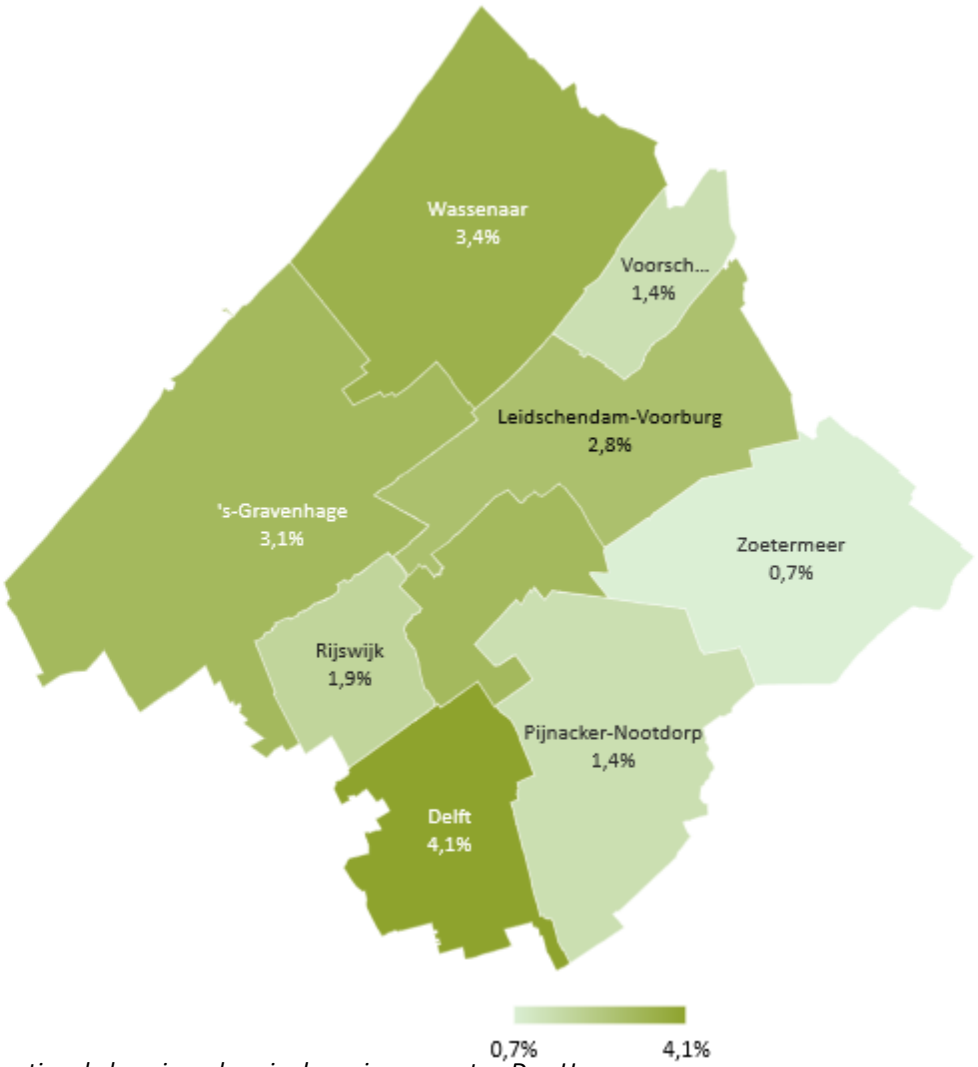

Figuur 1. *Aandeel Internationale kenniswerkers in de regiogemeenten Den Haag*

[5] Decisio. (2024a). *Monitor Internationals 2010 - 2022: Regiorapportage Den Haag*.

[6] Decisio. (2024b). *Onderzoek 'Internationals' in de gemeente Wassenaar*.

[7] Bureau Louter. (2023). *Brede welvaart en woonaantrekkelijkheid in Wassenaar*.

II.2. Internationals wonend in Wassenaar

Wassenaar is een internationaal dorp. In 2022 jaar valt 14% van de Wassenaarders onder de definitie van International, dat zijn 3.770 inwoners. Zij kunnen verdeeld worden in internationale kenniswerkers, hun partners en kinderen en diplomatieke werknemers, hun partners en kinderen. Een groot deel van de kenniswerkers heeft een Engelstalige achtergrond.

In de volgende secties worden verschillende trends in de demografische kenmerken van de Internationals beschreven. De gebruikte data is geleverd door onderzoeksbureau Decisio[6].

Hierbij is het goed om te vermelden dat twee hoofdcategorieën bestaan in deze data. De eerste categorie bestaat uit data van internationale kenniswerkers en hun partners en kinderen. Deze data is specifiek en maakt het mogelijk om trends te laten zien.

De tweede categorie bestaat uit data van diplomatieke werknemers en hun partners en kinderen. Deze is, door de geprivilegieerde status van personen minder gedetailleerd en laat minder trends zien.

Daarom worden hieronder de totalen van beide groepen benoemd. Hierin zijn de totalen van kenniswerkers en diplomaten samengevoegd. Daarna wordt geanalyseerd welke trends zichtbaar zijn in de data van internationale kenniswerkers en hun partners en kinderen.

Totaal Internationals wonend in Wassenaar

In totaal wonen 3.770 Internationals in Wassenaar. Zij bestaan uit werknemers, inkomensafhankelijke partners en kinderen (tabel 1).

Werknemers

In totaal zijn 935 internationale kenniswerkers woonachtig in Wassenaar, daar komen 597 werknemers met een geprivilegieerde status bij. In totaal wonen in 2022 1.532 internationale werknemers in Wassenaar

Inkomensafhankelijke partners

In de gemeente Wassenaar wonen 275 inkomensafhankelijke partners van internationale kenniswerkers. Daarnaast zijn 362 inkomensafhankelijke partners van diplomatieke werknemers woonachtig in Wassenaar. In totaal wonen in 2022 637 inkomensafhankelijke partners in Wassenaar.

Internationale kinderen

In 2022 wonen 890 kinderen van kenniswerkers in Wassenaar. Daarnaast wonen 711 kinderen van diplomatieke werknemers in Wassenaar. De totale groep internationale kinderen bestaat daarmee uit 1.601 kinderen.

Dit is een groot aandeel ten opzichte van het totale aantal kinderen. In totaal wonen in 2022 5.644 kinderen in Wassenaar[8], 28% van hen zijn dus kinderen van internationale kenniswerkers of diplomatieke werknemers.

Groep	Kenniswerkers	Diplomaten	Totaal
Werknemers	935	597	1.532
Inkomensafhankelijke partners	275	362	637
Kinderen	890	711	1.601
Totaal	2.100	1.670	3.770

Tabel 1. *Totaal aantal Internationals wonend in Wassenaar*

[8] Wassenaar in cijfers. (2024). *Bevolking; 1-jaarsleeftijdsklassen.*

Internationale kenniswerkers wonend in Wassenaar

De volgende paragraaf is gebaseerd op data van internationale kenniswerkers wonend in Wassenaar in 2022. Deze data wordt apart behandeld, omdat het belangrijke trends laat zien.

Aantal kenniswerkers in Wassenaar

In Wassenaar wonen 935 Internationale kenniswerkers. Door Corona en Brexit kent dit aantal een grillige ontwikkeling tussen 2010 en 2022 (figuur 2).

Door Brexit vertrokken veel Britse kenniswerkers; Corona heeft een duidelijke impact gehad op alle nationaliteiten.

In de periode 2010 – 2022 nam het aantal kenniswerkers in Wassenaar met 4% toe. De landelijke en provinciale stijging van het aantal woonachtige kenniswerkers was significant sterker, (87% en 74% resp.). Sinds corona en Brexit groeit het aantal kenniswerkers dat in Wassenaar woont. Tussen 2020 en 2022 steeg het aantal met 7,4%.

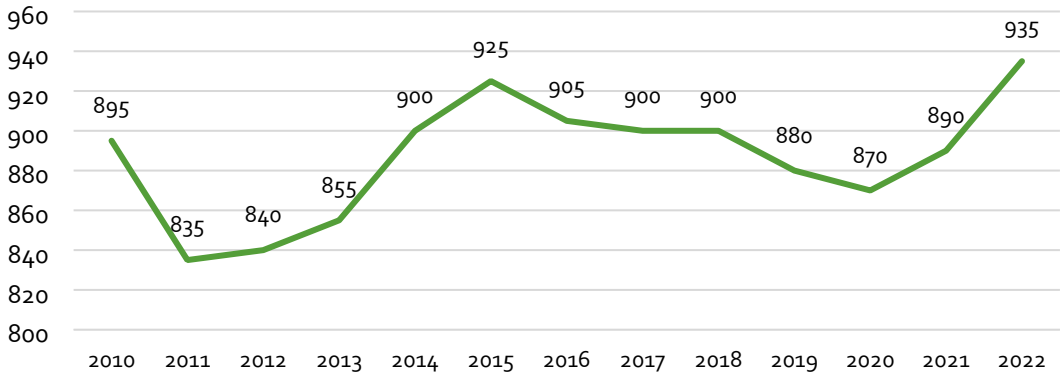

Figuur 2. *Aantal kenniswerkers wonend in Wassenaar*

Verdeling over de buurten

De meeste internationale kenniswerkers wonen in de buurten ten westen van de A44. Het noordwestelijk deel van de gemeente. Eventuele pilots kunnen dan ook op dit deel van de gemeente gericht worden (figuur 3).

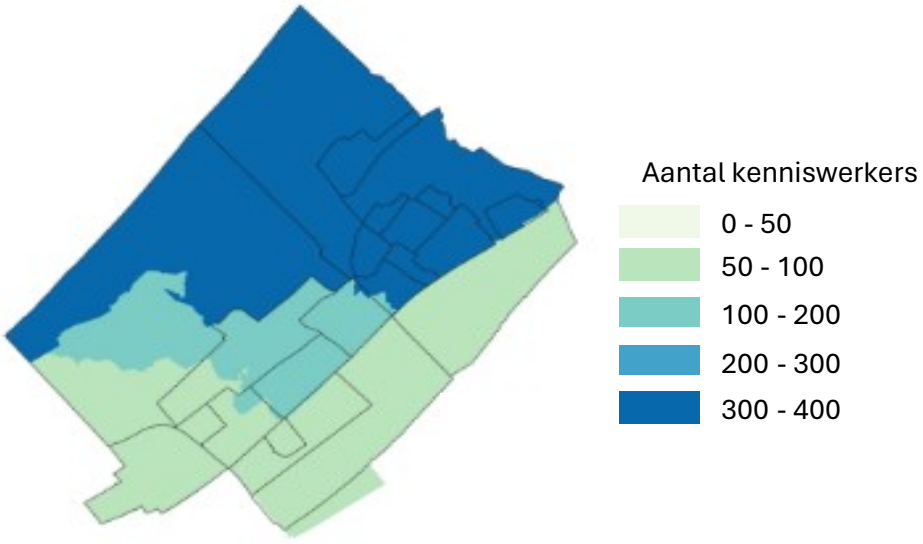

Figuur 3. *Spreiding van aantal kenniswerkers wonend in Wassenaar*

Nationaliteiten

Bijna een derde van de kenniswerkers wonend in Wassenaar is afkomstig uit een Engelstalig land. Het grootste deel (15%) komt uit de Verenigde Staten. Daarop volgt de groep uit Groot-Brittannië (14%) gevolgd door Duitsland, Frankrijk en Italië. Vooral de grote Amerikaanse en Britse groep valt hierin op (figuur 4).

Interessant om te zien is dat de Amerikaanse en Britse gemeenschap aanzienlijk groter is dan nationaal.

Mede door de aanwezigheid van de Amerikaanse school zal Wassenaar een interessante vestigingsplaats zijn voor Amerikaanse kennismigranten.

De effecten van Brexit zijn ook in Wassenaar merkbaar geweest. Toch blijft, ten opzichte van de rest van Nederland, een aanzienlijk aandeel Britse kenniswerkers in Wassenaar wonen.

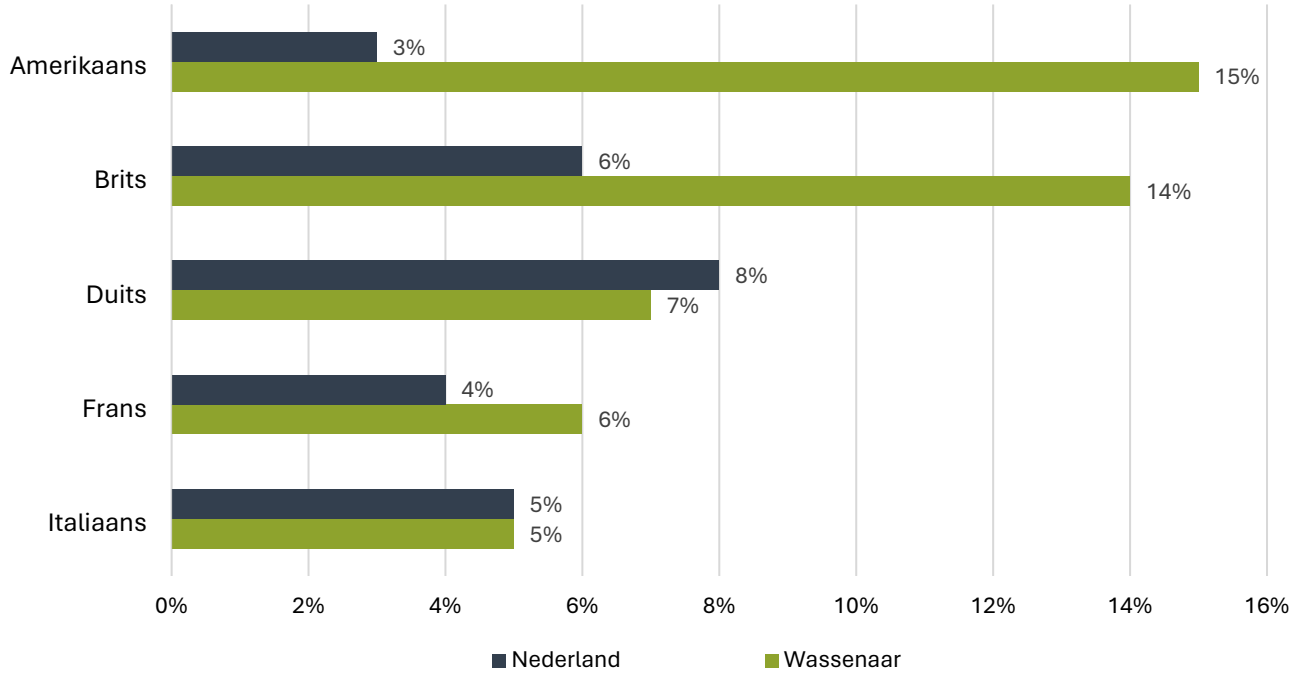

Figuur 4. *Top 5 nationaliteiten van kenniswerkers wonend in Wassenaar*

Prognose

Op basis van de historische ontwikkeling in de economie en in de bredere regio zijn prognoses opgesteld van de te verwachten ontwikkeling van het aantal woonachtige kenniswerkers in Wassenaar (figuur 5).

Tussen 2022 en 2030 ligt de jaarlijkse procentuele groei naar verwachting tussen de 0,4% en 3,7%. Hoewel dit geen enorme groei is, neemt het aantal kenniswerkers gestaag toe. In het hoogste trendscenario wonen in 2030 1.250 kenniswerkers in de gemeente. Daarin zijn hun partners en kinderen niet meegerekend.

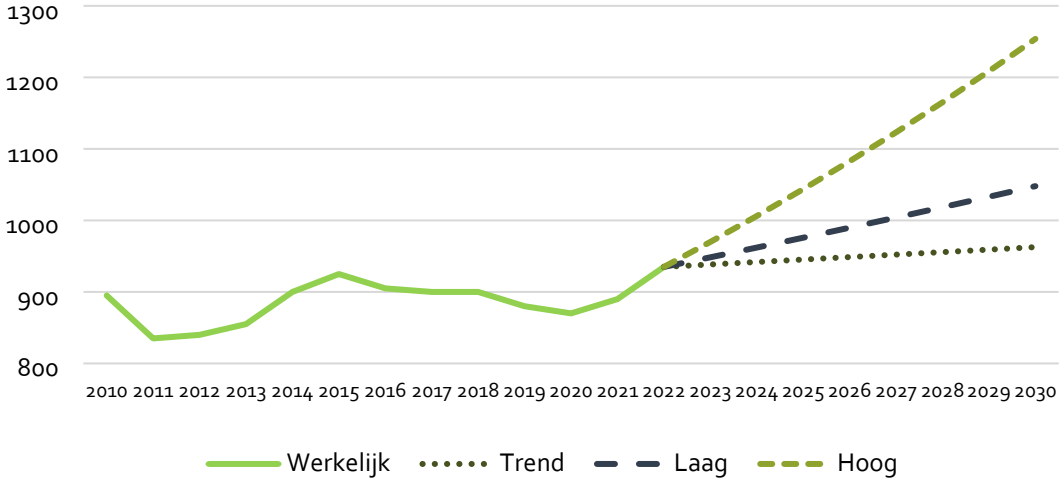

Figuur 5. *Prognose aantal wonende kenniswerkers in Wassenaar, tot en met 2030*

Inkomensafhankelijke partners van internationale kenniswerkers

Ten opzichte van 2010 is het aantal inkomensafhankelijke partners met ongeveer 20% afgenomen van 345 naar 275 (figuur 6).
Een mogelijke verklaring hiervoor is dat meer partners zijn gaan werken.

61% van de internationale kenniswerkers wonend in Wassenaar (575 personen) vormt een paar met één of meerdere kinderen. Dat is fors meer dan het landelijk gemiddelde (24%). De grootste groep daarna is een paar zonder kinderen.

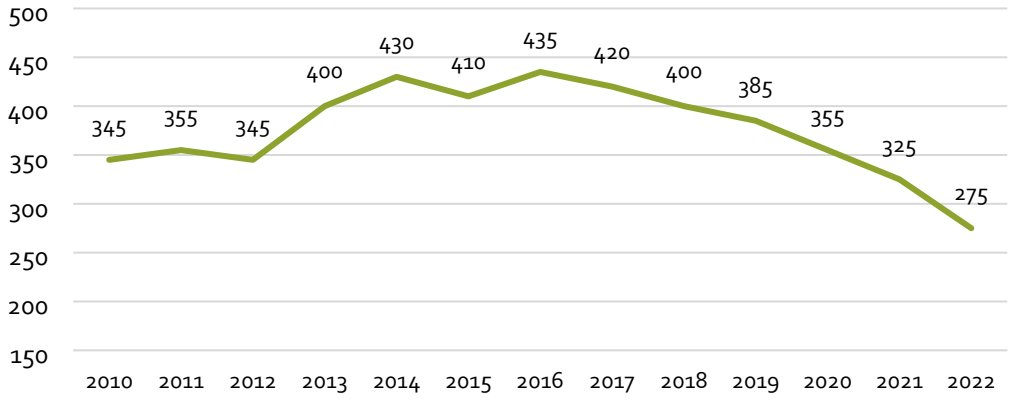

Figuur 6. *Aantal inkomensafhankelijke partners van kenniswerkers wonend in Wassenaar, 2010 - 2022*

Kinderen van internationale kenniswerkers

Tussen 2010 en 2022 is het aantal kinderen met 14% gedaald. Het laatste jaar is het aantal kinderen weer licht toegenomen. Op de piek, in 2015, woonden 1.110 kinderen van kenniswerkers in Wassenaar. Inmiddels is dit aantal afgenomen tot 890.

48% van de kinderen heeft de basisschoolleeftijd, tussen de vier en twaalf jaar (figuur 7).

Daarmee is het de grootste groep. De groep die daarop volgt is van middelbare schoolleeftijd: 41% is tussen de 13 en 17 jaar.

Vergeleken met het landelijk gemiddelde zijn de kinderen in Wassenaar redelijk oud. Landelijk gezien is slechts 17% van de kinderen van middelbare schoolleeftijd. 52% is tussen de 4 en 12 jaar.

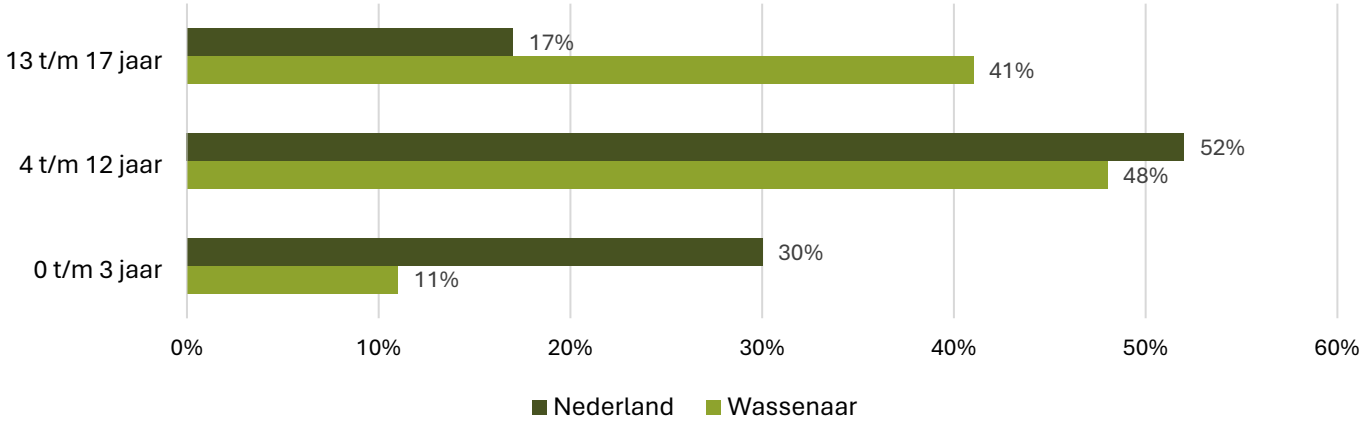

Figuur 7. *Leeftijdsklassen van kinderen van kenniswerkers wonend in Wassenaar, 2022*

Diplomaten wonend in Wassenaar

Door hun status, worden diplomaten apart gerekend van de kenniswerkers. In 2022 woonden 1.670 diplomatieke werknemers in Wassenaar (597 werknemers, 362 partners en 711 kinderen; tabel 1). Gemiddeld groeit deze groep jaarlijks met 2%.

In dezelfde periode woonden in de gemeente Den Haag rond de 12.000 diplomaten. Het aandeel diplomaten in Wassenaar is groter dan in de gemeente Den Haag, respectievelijk 6,1% en 2,3%

II.3. Internationale kenniswerkers werkend in Wassenaar

Wassenaarse organisaties trekken ook internationale kenniswerkers aan. Zij zijn niet altijd woonachtig in Wassenaar, maar dragen wel bij aan het internationale profiel van de gemeente.

Kenniswerkers werkend in Wassenaar

In 2022 waren 290 kenniswerkers werkzaam in Wassenaar. Ook hier is sprake van een grillig verloop met een duidelijke impact door Corona en Brexit. De daling die zichtbaar is bij de woonachtige kenniswerkers is bij de werkzame kenniswerkers heftiger. In 2020 is een zeer scherpe daling te zien (figuur 8). Van 2010 tot 2021 was de gemiddelde jaarlijkse groei 5,2%. De jaarlijkse toename lag hoger dan in de provincie Zuid-Holland en in heel Nederland. Daar bedroeg de groei respectievelijk 1,9% en 3,4%. Bijna de helft van de kenniswerkers werkend in Wassenaar woont ook in Wassenaar. 40% van de kenniswerkers werkt langer dan 3 jaar in Wassenaar, ten opzichte van 28% in Nederland.

69% van de Internationals is werkzaam in het onderwijs. Dat is aanzienlijk meer dan het landelijk gemiddelde. Dit komt verder terug in Hoofdstuk 5 (figuur 12).

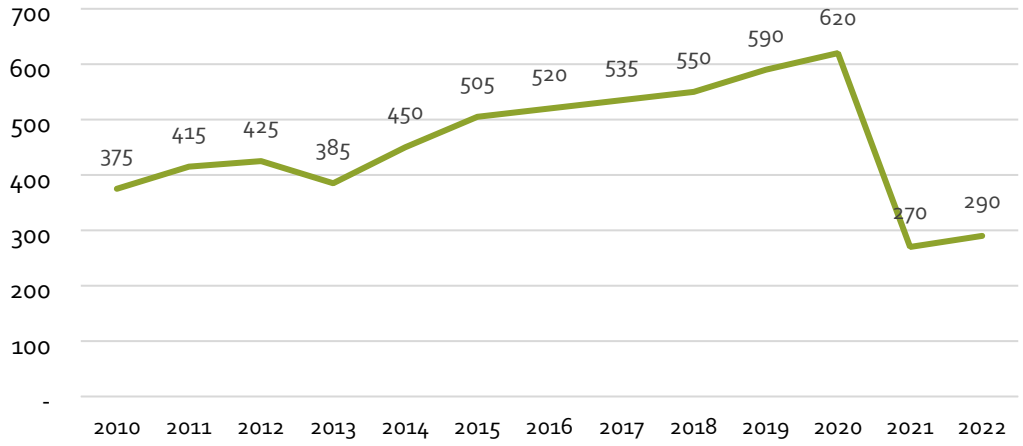

Figuur 8. *Aantal kenniswerkers werkend in Wassenaar*

Nationaliteiten

Meer dan de helft van de kenniswerkers werkend in Wassenaar is afkomstig uit een Engelstalig land (figuur 9). Het grootste deel (36%) is afkomstig uit de Verenigde Staten, daarop volgt Groot-Brittannië met 10%. 7% van de kenniswerkers is afkomstig uit Canada. De nationaliteiten die daarop volgen zijn Duits en Belgisch met respectievelijk 5% en 3%.

Vooral opvallend is de grote groep Amerikaanse kenniswerkers. Het is zeer waarschijnlijk dat dit deels werknemers van de Amerikaanse school zijn.

Een andere opvallende groep zijn de Canadese kenniswerkers. Ook voor deze groep geldt dat zij zeer waarschijnlijk voornamelijk werkzaam zijn op de Amerikaanse school.

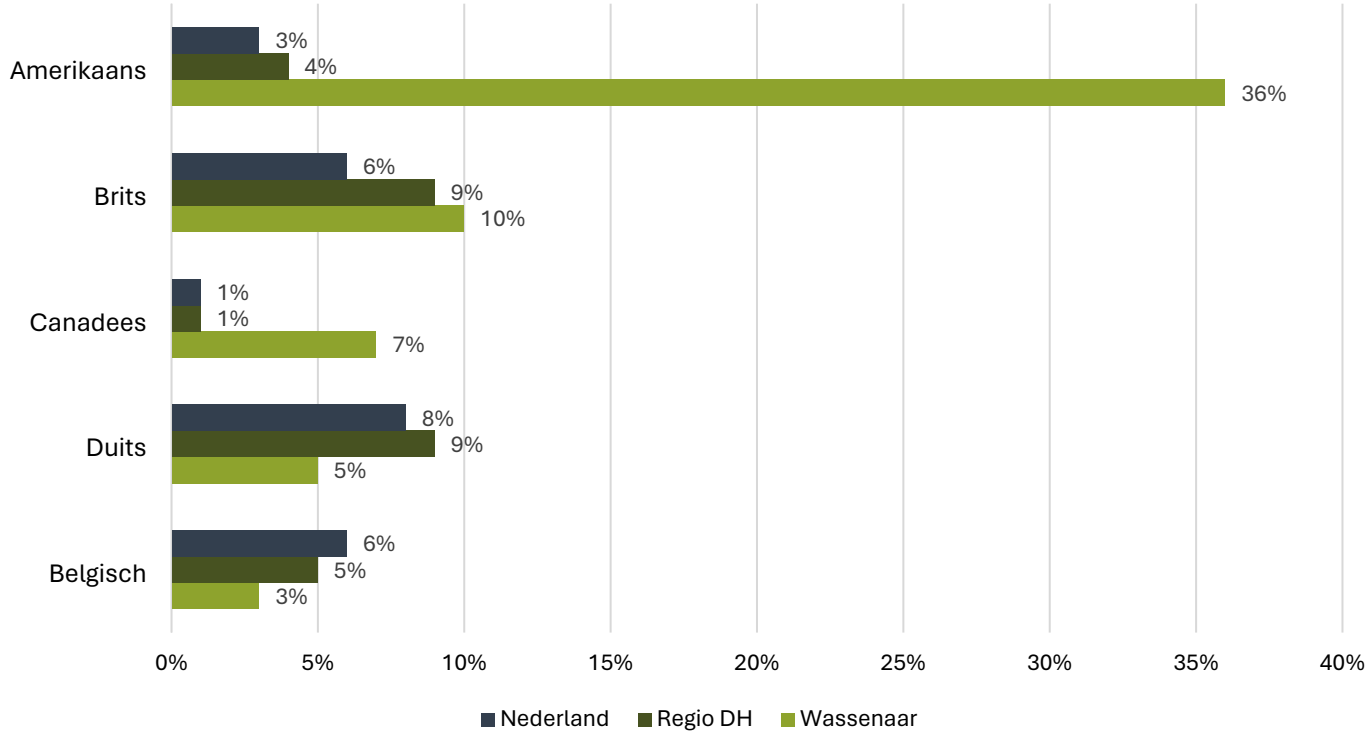

Figuur 9. Top 5 nationaliteiten van kenniswerkers werkend in Wassenaar

II.4. Economische impact van de internationale gemeenschap

Een voor de hand liggende waarde die internationale kenniswerkers bieden is een economische. Ze geven immers geld uit. Internationale kenniswerkers in Wassenaar zijn een interessante doelgroep voor de lokale economie. Daarbij is hun impact op de huur- of woningmarkt relatief klein.

Lokale economie

Internationale kenniswerkers in Wassenaar verdienen meer dan de gemiddelde kenniswerker (€80.400 t.o.v. +-€59.000).

De internationale kenniswerkers hebben een economische impact op de Wassenaarse economie door hun bestedingen. De jaarlijkse bijdrage aan de lokale economie wordt geschat op €53 miljoen.

Daarmee is de internationale gemeenschap goed voor circa 245 banen in Wassenaar.

Internationals dragen met hun bestedingen aan diensten en bij reguliere winkels bij aan de lokale economie. Daarnaast, zijn Internationals veelal op zoek naar “niche”-winkels. Dat maakt Internationals een interessante doelgroep voor lokale ondernemers.

> “ De internationale gemeenschap biedt veel kansen voor lokale ondernemers. Internationale bewoners van Wassenaar zoeken vaak naar specifieke niche winkels met lokale producten, wat lokale ondernemers een sterke positie geeft. De uitdaging is om toegang te krijgen tot deze gemeenschap. Het bevorderen van ontmoetingen tussen ondernemers en internationale Wassenaarders zou een uitstekende eerste stap zijn.”
>
> **Femke Zwitser – Verkade, Centrummanager Winkels in Wassenaar**

Woningmarkt

53% van de internationale kenniswerkers wonend in Wassenaar bezit een koopwoning. Dat is meer dan het landelijk gemiddelde (figuur 10). Het betreft een hoog prijssegment. 32% van de Internationals heeft een huis met een WOZ-waarde hoger dan €800.000.

47% van de internationale Wassenaarders heeft een huurwoning. Dit is minder dan het nationale niveau (59%) en het regionale niveau (57%).

Internationals kopen in hogere prijssegmenten en huren relatief minder. Zij vormen dus geen extra concurrentie voor starters op de woningmarkt.

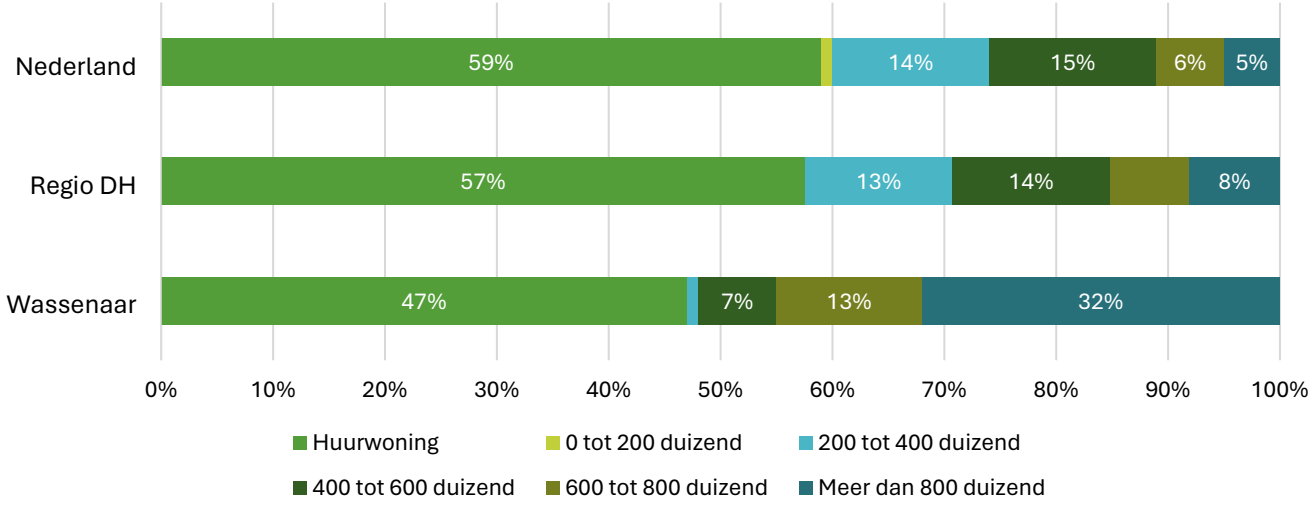

Figuur 10. *WOZ-waarde van woningen van internationale kenniswerkers in Wassenaar, 2022*

II.5. Sociale en maatschappelijke impact

Wassenaar is een maatschappelijk actief dorp. Een terugkerend beeld is dat de internationale gemeenschap in mindere mate in contact komt met de Nederlandse gemeenschap. Dit zou kunnen leiden tot een grotere vervreemding tussen de twee gemeenschappen omdat men elkaar minder ontmoet. Met een enquête die in mei 2024 onder internationale inwoners (155 respondenten) is verspreid is hier data over verzameld.

Met een totaal van 637 inkomensafhankelijke partners en 1.601 kinderen (van kenniswerkers en diplomatieke werknemers) heeft de internationale gemeenschap veel potentie voor maatschappelijke deelname. Vrijwilligerswerk gebeurt al veel, zo is het standaard in het curriculum van leerlingen van de Amerikaanse school. Uit de enquête blijkt dat Internationals op verschillende manieren maatschappelijk betrokken zijn.

In totaal is 30% van de respondenten lid van een Nederlandse of internationale sportclub (figuur 11). Wassenaar heeft verschillende internationale sportclubs (Wassenaar Warriors, ABF Sports club). De deelname aan internationale sportclubs ligt onder respondenten iets hoger dan de deelname aan Nederlandse sportclubs.

17% van de respondenten neemt deel aan een wijk- of buurtvereniging. Slechts 14% van de respondenten geeft aan dat zij vrijwilligerswerk verrichten.

29% van de respondenten geeft aan op dit moment nog niet maatschappelijk betrokken te zijn, maar daar wel interesse in te hebben.

Van deze geïnteresseerden geven de meesten aan geïnteresseerd te zijn in vrijwilligerswerk (35%). Daarna in een wijkvereniging (29%) of internationale sport/ activiteitenclubs (13%).

Vrijwilligerswerk

Uit gesprekken met de Vrijwilligerscentrale Wassenaar blijkt dat organisaties vaak terughoudend zijn in het aannemen van internationale vrijwilligers. Hoewel individuen goed onderdeel worden van deze organisaties, is het aannemen van grote groepen een uitdaging. Organisaties ervaren barrières in taal en cultuur. Ook zien zij dat grotere groepen Internationals al snel opzichzelfstaande groepen vormen. Dit beperkt de vraag naar Internationale vrijwilligers.

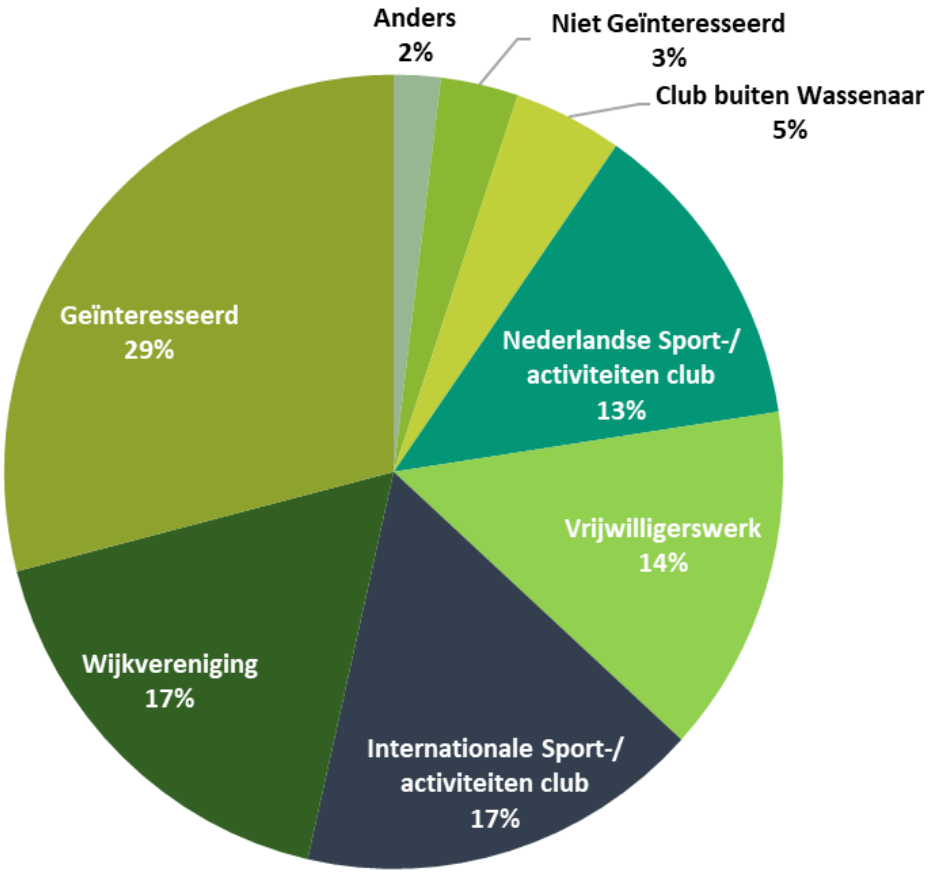

Figuur 11. *Maatschappelijke impact van internationale Wassenaarders*

Sport

Wassenaar heeft een breed en gevarieerd sportaanbod. Naast “traditionele” sporten bestaat ook een goed aanbod internationale sporten en internationale sportclubs. Twee goede voorbeelden hiervan zijn ABF International sports club (voetbal en baseball) en Wassenaar Warriors (rugby).

Sportaanbod

Uit focusgroepen blijkt echter dat het aanbod van sportgelegenheden niet altijd bekend is bij internationale inwoners. Dit beperkt hun deelname aan internationale en Nederlandse sportclubs. Het is daarom van belang om het aanbod van (internationale) sportclubs meer onder de aandacht van Internationals te brengen.

Internationale sportverenigingen

Uit gesprekken met internationale clubs komt een duidelijke toegevoegde waarde naar voren van internationale sportverenigingen. Voor internationale Wassenaarders zijn sportclubs een manier om met elkaar in contact te komen. Bovendien is het een belangrijk platform om met andere gemeenschappen in contact te komen. Daardoor kunnen deze clubs een belangrijke brug vormen tussen beide gemeenschappen.

Uit gesprekken met internationale clubs blijkt echter dat zij zich niet altijd door de gemeente gehoord voelen. Zo worden zij niet direct betrokken bij ontwikkelingen die hen wel raken. Internationale clubs hebben minder zekerheid over hun toekomst in Wassenaar. Daardoor stellen zij uitbreidingen en investeringen in hun sociale structuur langer uit.

> “De internationale en Nederlandse gemeenschappen zijn vaak twee eilandjes. Beide gemeenschappen bouwen veel van hun sociale netwerken op rondom sport. Sportclubs, en met name internationale sportclubs, hebben een belangrijke verbindende rol tussen de verschillende gemeenschappen en bieden de kinderen van deze gemeenschappen een veilige, stabiele plek waar ze met plezier kunnen sporten.”
>
> **Natalya Parsons, Club President ABF International Sports club**

De Nederlandse taal

Onderzoek laat zien dat Internationals zich graag verder willen inpassen in de Nederlandse samenleving. Daarbij vinden zij het belangrijk om enigszins comfortabel te zijn met de Nederlandse taal[3]. Internationals zien daarom toegevoegde waarde in het duidelijker aanbieden van taalcursussen of andere momenten om de Nederlandse taal te oefenen.

In Wassenaar zijn al verschillende particuliere aanbieders van zulke lessen. De taak van de gemeente is dus vooral informerend. Door duidelijk te maken welke mogelijkheden er zijn, worden Internationals gestimuleerd de taal te leren.

Culturele activiteiten

Culturele activiteiten zijn een geschikte manier om gemeenschappen te verbinden[9]. Deelname aan zulke activiteiten is vrijwillig en laagdrempelig. Dat maakt het goede plekken voor ontmoetingen en promotie van lokale partijen.

De gemeente Wassenaar doet in dit opzicht al een en ander. In september wordt jaarlijks een toneelstuk opgevoerd door Stichting English Theatre (STET), een Engelstalig theatergenootschap uit Den Haag. In 2023 zijn daar ook internationale stakeholders uitgenodigd. STET is van plan deze opvoering ook in komende jaren te verzorgen. Daarnaast zijn Internationals betrokken bij festiviteiten zoals koningsdag.

Ook wordt voor de groep diplomaten (ambassadepersoneel en ambassadeurs) een jaarlijkse Ontmoeting georganiseerd. Deze *Corps diplomatique Discovery Tour* is een gelegenheid om bekender te worden met de gemeente en met elkaar. Ook is er in 2024, op initiatief van ambassades, een ontmoeting geweest tussen ambassadepersoneel en medewerkers van de gemeente.

Deze activiteit wordt aangevuld met incidentele bezoeken. Zo brengen regelmatig nieuwe ambassadeurs bezoeken aan de gemeente. Tweemaal per jaar wordt door een partij een informele welkomstbijeenkomst georganiseerd waarbij de burgemeester aanwezig is. Ook werkt de gemeente mee aan internationale evenementen in Raadhuis “de Paauw”. Zo is in 2024 de *South African National Day* en de *Dutch – American Friendship Day* gefaciliteerd.

[9] Local Government Association. (2004). *Community Cohesion – an Action Guide*.

II.6. Onderwijs

De regio Den Haag biedt landelijk gezien de meeste internationale scholen. In Wassenaar zijn drie middelbare scholen die internationaal onderwijs aanbieden: International School Wassenaar van het Rijnlands lyceum, American School The Hague en Indonesian school. Deze scholen zijn voor veel Internationals een pull-factor. Tegelijkertijd, kiezen steeds meer Internationals voor Nederlandse scholen.

Werkgelegenheid

Uit de cijfers van Decisio blijkt dat 69% van de internationale kenniswerkers werkzaam in Wassenaar in het onderwijs werkt (figuur 12). Internationaal onderwijs trekt dus Internationale kenniswerkers aan. Omdat een groot deel van deze werknemers ook in Wassenaar woont, zijn internationale scholen belangrijke werkgevers in de gemeente Wassenaar. Een voorbeeld van deze functie is de opening van een nieuwe vleugel van het Internationaal Georiënteerd Voortgezet Onderwijs (IGVO) van het Rijnlands lyceum.

Impact internationalisering

Uit gesprekken met lokale scholen blijkt dat internationalisering positieve effecten heeft. Een divers klaslokaal draagt bij aan sociale en culturele kennis van leerlingen en bereidt hen voor op een diverse samenleving.

De WRR stelt echter dat de toenemende verscheidenheid in de samenleving, scholen onder druk zetten omdat zij steeds meer als doorgangshuis fungeren voor kinderen van kenniswerkers, arbeidsmigranten en/ of vluchtelingen[2]. Op scholen met een hoge verscheidenheid is extra professionaliteit nodig om het samenleven in goede banen te leiden.

Trends in internationaal onderwijs

Gesprekken met middelbare scholen en internationale inwoners wijzen op twee belangrijke trends in het onderwijs.

Internationale ouders zien Nederlandse universiteiten als een goede optie voor hoger onderwijs. Zo gaan veel leerlingen naar de TU Delft. Internationale scholen spelen hierop in door meer Nederlandse lessen aan te bieden. Zo biedt de Amerikaanse school een *Dual Language Pathway* aan, waarin kinderen vanaf de kleuterklas ook de Nederlandse taal leren.

Ten tweede, wordt de focus op Nederlandse scholen ook groter. Dit is zowel op landelijk[2] als op regionaal niveau duidelijk[4]. Dit zorgt voor een toenemende druk op nieuwkomersvoorzieningen op reguliere scholen.

Uit gesprekken met Wassenaarse basisscholen komen vergelijkbare signalen. Zij zien met name uitdagingen in het overbruggen van taal- en cultuurbarrières. Internationale leerlingen vereisen extra aandacht. Dit leidt mogelijk tot extra werkdruk onder docenten.

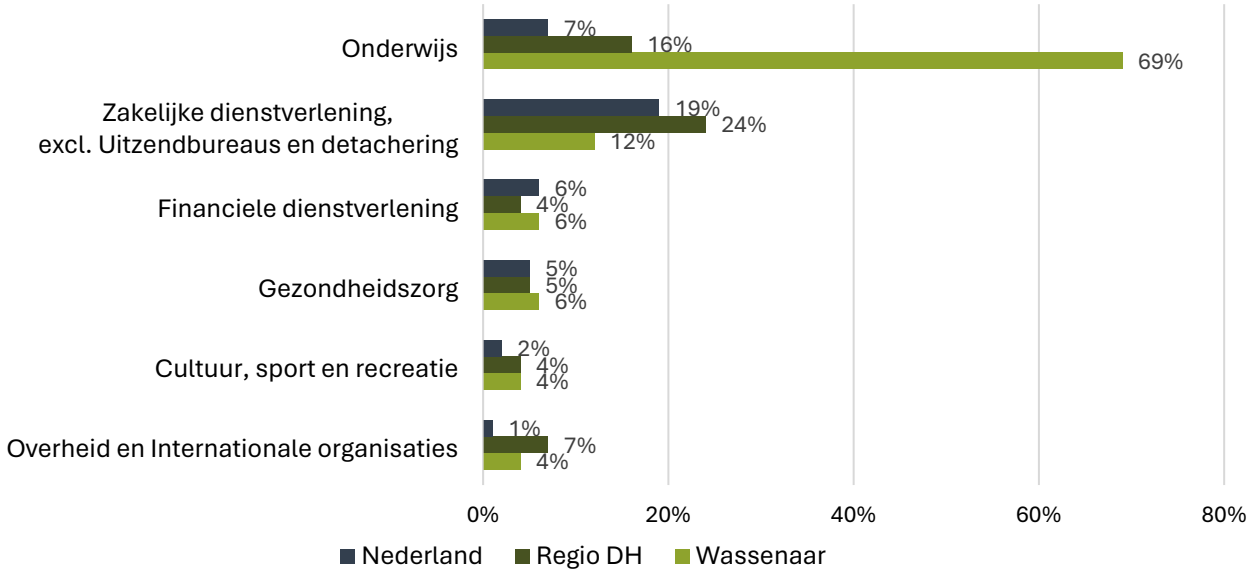

Figuur 12. *Werksectoren van kenniswerkers werkzaam in Wassenaar*

II.7. Dienstverlening

Als gemeente is Wassenaar er voor alle inwoners, dus ook de internationale inwoners. Het is van belang dat de gemeente goed duidelijk maakt welke diensten zij aanbiedt. Dienstverlening is meer dan alleen zenden van informatie. Goede dienstverlening maakt inwoners wegwijs in de Nederlandse samenleving. Uit een focusgroep van internationale Wassenaarders blijken gezondheidszorg, openbare veiligheid en verkeersregels belangrijke onderwerpen.

Informatievoorziening

Informatievoorziening aan internationale Wassenaarders vindt nu voornamelijk plaats via de Engelstalige website. Op deze site staat informatie over veel verschillende onderwerpen. Van de eerste registratie in Nederland, tot deelnemen aan het Nederlandse verkeer en het beleid rondom vuurwerk. Deze website wordt echter weinig bezocht. Jaarlijks bezoeken 6.088 personen de Engelse site, ten opzichte van 112.000 bezoekers voor de reguliere website. Op het totale aantal inwoners, bezocht een inwoner 4 keer per jaar de reguliere website. Een International bezocht de Engelse site slechts 1 tot 2 keer.

Uit een focusgroep van internationale Wassenaarders blijkt een duidelijke behoefte aan informatie. Met name openbare veiligheid, evenementen en informatie over gezondheidszorg zijn belangrijke onderwerpen.

Ook blijkt dat zij gebruik maken van aparte informatienetwerken. Bijvoorbeeld Facebook-groepen waar veel Internationals lid van zijn. De gemeente Wassenaar is hier niet altijd vertegenwoordigd. Ook wordt veel informatie via belangrijke stakeholders in het netwerk gedeeld. Dit zijn sportclubs en de Amerikaanse school maar ook individuen met een goed bereik in de gemeenschap.

Internationale Wassenaarders zijn op moment van aankomst vaak niet bekend met de Nederlandse context. Dit resulteert in een zoektocht naar informatie. Dat vergroot de kans dat zij afhankelijk worden van de informatie die zij uit hun eigen netwerk halen. Daardoor heeft de gemeente weinig regie op de informatie die bij de internationale Wassenaarders terecht komt.

Gemeenten zoals Den haag, Leiden en Rotterdam maken voor informatievoorziening gebruik van expatcentra. Deze centra voorzien in informatie over wonen, werken en leven in de regio. Een goed voorbeeld is *The Hague International Centre* (THIC), van gemeente Den Haag.

Servicegerichtheid

Internationalisering heeft effecten op de manier van dienstverlening. Om dienstverlening te blijven verbeteren, is het van belang om de wensen van inwoners te verzamelen.

Het is een uitdaging om deze servicegerichtheid toe te passen op de internationale gemeenschap. De gemeente Wassenaar streeft ernaar om ook voor de internationale gemeenschap servicegericht te werken. Dit is een uitdaging, omdat de interactie met de internationale gemeenschap beperkt is. daarom is het van belang dat deze interactie gestimuleerd wordt.

Een tweede uitdaging is het al dan niet vertalen van gemeentelijke documenten. Op dit moment levert de gemeente in principe Nederlandstalige informatie. Er is geen duidelijke lijn voor Engeltalige dienstverlening. Hierdoor is behoefte aan een duidelijk afwegingskader óf en op welk niveau documenten vertaald worden.

Voorbeeld

Internationale dienstverlening bij de gemeente Den haag

The Hague International Centre

De gemeente Den Haag maakt voor de dienstverlening aan hun internationale inwoners gebruik van hun eigen expatcentrum, The Hague International Centre (THIC). Dit expatcentrum is onderdeel van de gemeente Den Haag, maar werkt ook voor Delft, Rijswijk en Leidschendam-Voorburg.

Wat doet THIC voor de gemeente Den Haag?

The Hague International ondersteund het vestigingsklimaat voor internationale organisaties, ambassades, bedrijven en NGO's omdat zij vaak veel internationale werknemers meenemen naar Nederland. Zij signaleren regionale knelpunten in het vestigingsklimaat en doen onderzoek naar ontwikkelingen in internationalisering.

Bovendien verzorgen zij informatie over het wonen, werken en leven in de regio Den Haag. Dat doen zij met Engelstalige folders, een welkomstboek en informatie via hun Engelstalige website. Ook organiseren zij regelmatig evenementen gericht op Internationals.

Welcome event

Welcome to The Hague

Are you new to The Hague and curious to meet other newcomers? Join us for the

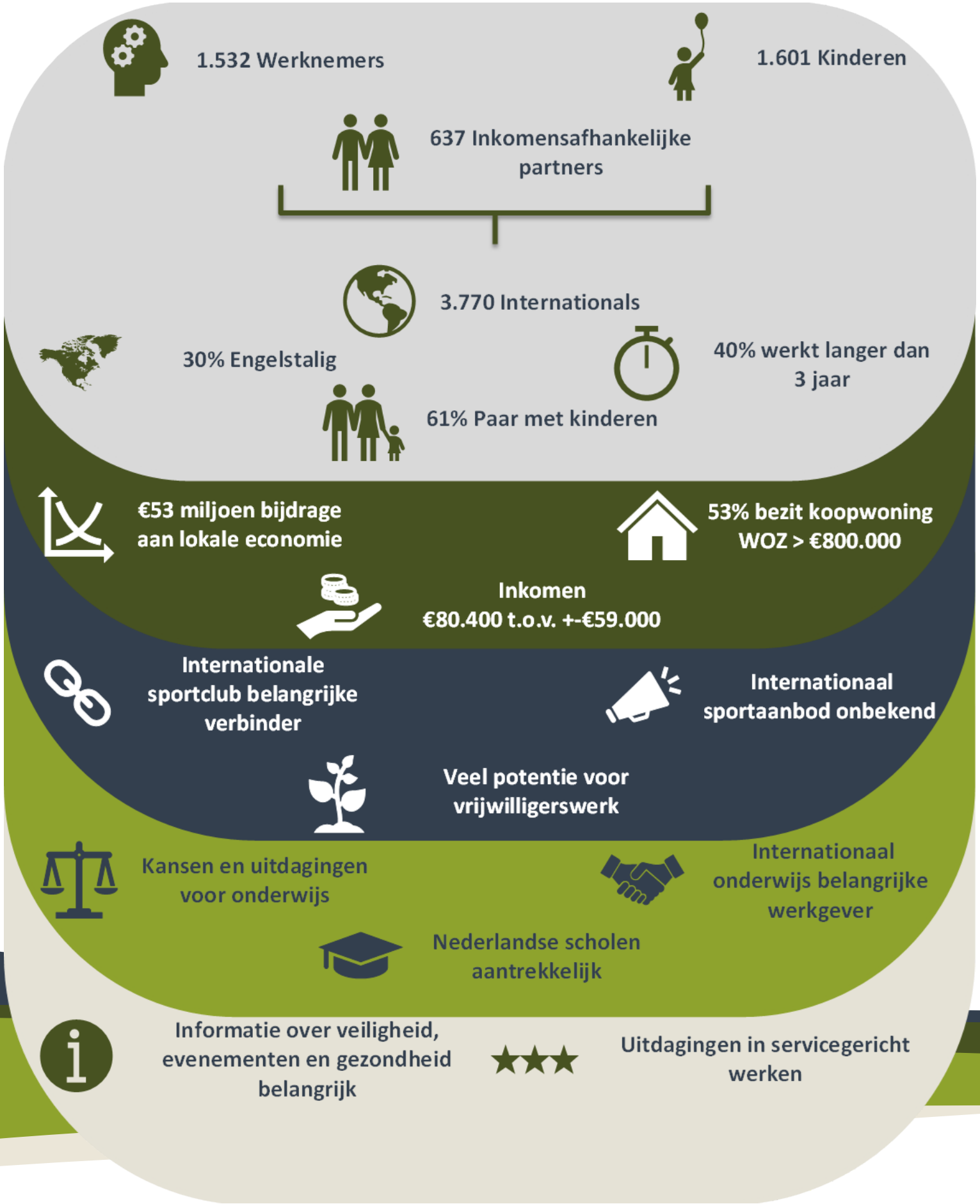
1.532 Werknemers
1.601 Kinderen
637 Inkomensafhankelijke partners
3.770 Internationals
30% Engelstalig
40% werkt langer dan 3 jaar
61% Paar met kinderen
€53 miljoen bijdrage aan lokale economie
53% bezit koopwoning WOZ > €800.000
Inkomen €80.400 t.o.v. +-€59.000
Internationale sportclub belangrijke verbinder
Internationaal sportaanbod onbekend
Veel potentie voor vrijwilligerswerk
Kansen en uitdagingen voor onderwijs
Internationaal onderwijs belangrijke werkgever
Nederlandse scholen aantrekkelijk
Informatie over veiligheid, evenementen en gezondheid belangrijk
Uitdagingen in servicegericht werken

Deel III

Aanpak: Internationalisering in balans

Gemeente Wassenaar staat voor de uitdaging om ervoor te zorgen dat iedereen - International en Nederlands – zich thuis kan voelen. Ons internationale beleid zet in op sociale samenhang, een welkomstmoment en verbeteren van dienstverlening. Tot slot bestaan enkele mogelijkheden voor nadere verkenning. Samenwerking met partners is van groot belang om Wassenaar tot een inclusieve samenleving te maken, ook voor Internationals.

III.1. Sociale cohesie

De toegenomen verscheidenheid in de Wassenaarse samenleving en het grotere verloop zetten de sociale samenhang onder druk. Inwoners herkennen elkaar minder en voelen zich minder thuis. Het gevoel van twee gescheiden werelden wordt ook door internationale inwoners herkend. Tegelijkertijd is bij zowel de Nederlandse als de internationale gemeenschap de behoefte aan verbinding groot.

Beleidsuitgangspunt 1 – Sport inzetten als verbinder

Sport is een belangrijke verbinder voor internationale en Nederlandse inwoners. Tegelijkertijd, moet een gemeente niet te veel verwachten van verenigingen. Ten eerste zijn verenigingen met name goed voor sociale samenhang binnen groepen, en niet zozeer tussen groepen. Ten tweede, is het hogere verloop onder leden een uitdaging voor sportclubs.

Fit in Wassenaar en Wassenaars Sportcontact

Fit in Wassenaar nodigt mensen op een laagdrempelige manier uit om te bewegen. Ook het Wassenaars sportcontact bevordert samenwerking tussen sportclubs.

Beiden zijn op dit moment niet gericht op de internationale inwoners. Met haar buurt- en beweegcoaches kan Fit in Wassenaar een belangrijke brug worden tussen de verschillende gemeenschappen in Wassenaar. Het Wassenaars sportcontact kan bijdragen aan het contact tussen internationale en Nederlandse sportclubs.

Aandacht voor internationale sportclubs

Internationale sportclubs hebben een duidelijke toegevoegde waarde en verdienen aandacht.

Daarom kunnen zij actief geïnformeerd worden over ontwikkelingen die hen raken. Ook kunnen zij meer kansen krijgen om hun wensen en behoeften kenbaar te maken.

Verbeteren informatievoorziening

Focusgroepen wijzen uit dat zij niet altijd bekend zij met het Wassenaarse sportaanbod. Door informatievoorziening te verbeteren, worden Internationals uitgenodigd om te gaan sporten.

Beleidsuitgangspunt 2 – Inzet op vrijwilligerswerk

In hoofdstuk 4 is beschreven dat slechts een klein deel van de internationale gemeenschap vrijwilligerswerk doet. Tegelijkertijd, geeft een derde van de respondenten aan dat zij wel interesse hebben in vrijwilligerswerk. Vrijwilligerswerk is een belangrijk onderdeel van sociaal kapitaal en een goede manier om betrokken te worden in een samenleving.

Daarom kan de gemeente Wassenaar, samen met de Wassenaarse Vrijwilligerscentrale, stappen nemen om vrijwilligerswerk onder Internationals te stimuleren.

Een internationale vrijwilligersmarkt is hiervoor zeer geschikt. Op zo'n markt kunnen de internationale gemeenschap en de Nederlandse organisaties elkaar ontmoeten.

Lessen kunnen worden getrokken uit de Haagse internationale vrijwilligersorganisatie "Volunteer The Hague". Zij onderschrijven het belang van langdurig investeren in deze relatie. Zo kunnen verschillen overbrugd worden.

Beleidsuitgangspunt 3 – Evenementen gericht op Internationals

De gemeente doet al veel voor de internationale gemeenschap. Zulke ontmoetingen zijn van grote waarde en worden daarom voortgezet.

Tegelijkertijd, wordt strategisch gekeken naar de inzet van verschillende evenementen. Het is onzeker of STET voor 2025 voldoende subsidie krijgt. Daarom worden Internationals uitgenodigd voor andere evenementen zoals de nieuwjaarsreceptie. Zulke evenementen zij een efficiënte stap om belangrijke stakeholders in de internationale gemeenschap te betrekken.

Daarnaast wordt strategisch gekeken welke actoren van belang zijn en op welke momenten zij in contact staan met de gemeente. Dit kunnen internationale scholen zijn, maar ook individuen die in goed contact staan met de gemeenschap. Door het aanleggen van een overzicht met de belangrijkste partijen wordt dit inzichtelijk gemaakt. Het is belangrijk om een overzicht te krijgen en een netwerk op te bouwen.

Sociale cohesie

Beleidsuitgangspunt 1 – Sport als verbinder

- Fit in Wassenaar en Wassenaars Sportcontact inzetten om beide gemeenschappen te verbinden door focus van buurt- en beweegcoaches op Internationals en het organiseren van activiteiten (bijv. sportdagen);
- Aandacht voor internationale sportclubs vergroten door hen te laten participeren aan sportvisie;
- Bekendheid van het sportaanbod verbeteren middels communicatie gericht op Internationals

Beleidsuitgangspunt 2 – Vergroten van de deelname Internationals aan vrijwilligerswerk

- Met partners (VCW, etc.) verkennen hoe deelname gestimuleerd kan worden;
- Organiseren van een vrijwilligersmarkt gericht op Internationals.

Beleidsuitgangspunt 3 – Internationals betrekken bij gemeentelijke evenementen

- Verbinding behouden door huidige ontmoetingen (zoals de CD Discovery Tour) door te zetten;
- Betrokkenheid vergroten door Internationals uit te nodigen voor specifieke evenementen (zoals de nieuwjaarsreceptie);
- Inzichtelijk maken welke stakeholders op welke manier betrokken worden door een stakeholder-analyse te doen.

III.2. Welkomstmoment

Voor internationale Wassenaarders is de gemeente de eerste plaats waar zij aankomen. Daarom is het belangrijk om hen snel wegwijs te maken in de Nederlandse samenleving. Door de lokale kennis zijn de gemeente en haar partners het beste in staat om nieuwe inwoners wegwijs te maken. Daarnaast is een welkomstmoment een geschikt moment om met de Nederlandse gemeenschap in contact te komen. Dit welkomstmoment heeft een brede doelgroep, zowel Nederlandse als Internationals als arbeidsmigranten en statushouders zijn hier welkom.

Beleidsuitgangspunt 4 – Een goed welkom voor alle nieuwe inwoners

Avond voor alle nieuwe inwoners

Tot 2019 voorzag de gemeente Wassenaar in een welkom door een jaarlijkse avond te organiseren voor nieuwe inwoners. Hiervoor werden nieuwe inwoners (Internationals en Nederlanders) uitgenodigd.

Door deze avond opnieuw te organiseren wordt contact gelegd tussen nieuwe Nederlandse en internationale Wassenaarders. Daarnaast krijgen het maatschappelijk middenveld en de gemeente de kans om zicht te presenteren. Specifiek voor Internationals is hier ruimte voor sprekers vanuit de internationale gemeenschap over het leven in Nederland.

Bestuur en diensten gemeente

Uit de focusgroep en gesprekken met maatschappelijke partners blijkt dat internationale Wassenaarders niet altijd bekend zijn met de diensten van een gemeente.

Voorheen werd dit toegelicht door een persoonlijke presentatie van het college en ambtelijke collega's (bijvoorbeeld KCC). Ook kregen politie en brandweer de gelegenheid zich te presenteren. Ook kan aandacht besteed worden aan deelname aan het Nederlandse verkeer.

Die actieve manier van informatie aanbieden, zorgt ervoor dat Internationals weten welke vragen bij welke organisaties passen.

Maatschappelijk middenveld

Omdat kennismigranten een vlottende groep zijn, is het van belang dat zij een "vliegende start" krijgen. Vanaf het moment van aankomst kan een kenniswerkers geïnformeerd worden over vrijwilligersorganisaties en sportclubs. Hierdoor worden Internationals gestimuleerd hun maatschappelijke betrokkenheid te vergroten.

Voorheen werden marktkraampjes opgesteld voor het maatschappelijk middenveld (Stichting Maatschappelijke Ontwikkeling Wassenaar, Wassenaars Sportcontact en buurtverenigingen).

Lokale ondernemers

In hoofdstuk 3 is duidelijk geworden dat Internationals belangrijk zijn voor lokale ondernemers. Voorheen werden winkeliers vertegenwoordigd door de Winkeliersvereniging Wassenaar. Ook aanbieders van taallessen kunnen hierin een plek krijgen.

Zo wordt voldaan aan de vraag van Internationals naar lokale producten en krijgen lokale ondernemers een internationale impuls. Op het welkomstmoment is dus plaats voor lokale ondernemers.

Welkomstmoment

Beleidsuitgangspunt 4 – Een goed welkom voor nieuwe inwoners (Nederlands en International)

- Opnieuw organiseren van avond gericht op nieuwe inwoners;
- Mogelijk maken van presentatie van gemeentelijk bestuur en diensten;
- Kansen creëren voor maatschappelijk middenveld (sportclubs, vrijwilligersorganisaties, etc.) om zich te presenteren;
- Specifieke aandacht voor de bekendheid van lokale ondernemers en taalaanbieders

III.3. Dienstverlening

De gemeente Wassenaar is er voor alle inwoners. De dienstverlening van de gemeente aan de internationale gemeenschap kan op verschillende manieren verbeterd worden. Zoals genoemd in hoofdstuk 6, zijn informatievoorziening en servicegerichtheid hierin belangrijke punten.

Beleidsuitgangspunt 5 – Meer regie over informatievoorziening aan Internationals

Internationale Wassenaarders zijn op moment van aankomst niet altijd bekend met de Nederlandse context. Zij hebben behoefte aan informatie over openbare veiligheid, evenementen en gezondheidszorg. Het is van belang om regie te nemen op de informatievoorziening aan Internationals.

Verbetering van informatievoorziening via de Engelstalige website kan een efficiënte eerste stap zijn. Op dit moment worden hier geen actualiteiten gedeeld. Door hierin te voorzien kunnen evenementen gedeeld worden met Internationals. Daarnaast is het van belang informatie actief met de juiste (online) kanalen en stakeholders in het internationale netwerk te delen.

Op dit moment mist een duidelijke lijn voor het vertalen van documenten. Een duidelijke beslisboom kan een efficiënte manier zijn om hierin meer duidelijkheid te scheppen.

Het is van belang om Internationals al bij aankomst te voorzien van informatie. Op het moment van inschrijven kan een International voorzien worden van een informatiepakket over bovengenoemde onderwerpen.

Het THIC is een belangrijke partner om regie te krijgen op de informatievoorziening. Zij beschikken immers over de materialen en het bereik waarmee Internationals en hun werkgevers geïnformeerd worden over het wonen en leven in Wassenaar. Daarom wordt verkend hoe een samenwerking tussen THIC en Wassenaar het best vorm kan krijgen.

Beleidsuitgangspunt 6 – Meer servicegericht werken t.a.v. de Internationals

Om dienstverlening aan de Internationals te verbeteren is het van belang te weten tegen welke zaken zij nu aanlopen. De gemeente Leiden maakt hiervoor gebruik van een online burgerpanel van Internationals.

Ook in wassenaar kan een klankbordgroep een belangrijke bron van inwonerservaringen zijn. Deze klankbordgroep wordt uit de doelgroep. Zo kunnen Internationals input en feedback geven op verschillende onderwerpen, die ten goede komen aan de dienstverlening aan internationale Wassenaarders.

In 2025 wordt een pilot gedaan met een Wassenaars burgerpanel. Internationals krijgen, in de werving en de uitvoer, specifieke aandacht.

Dienstverlening

Beleidsuitgangspunt 5 – Meer regie over informatievoorziening aan Internationals

- Verbeteren van informatievoorziening op website;
- Strategisch inzetten op (online) kanalen en stakeholders in de internationale gemeenschap;
- Ontwikkelen van een beslisboom t.a.v. het vertalen van documenten;
- Voorzien van essentiële informatie op het moment van inschrijven;
- Verkennen hoe met The Hague International Centre samengewerkt kan worden op het gebied van informatievoorziening.

Beleidsuitgangspunt 6 – Meer servicegericht werken t.a.v. Internationals

- Specifieke aandacht voor Internationals bij de Pilot Burgerpanel.

III.4. Nadere verkenningen

Hoewel deze nota een goed beeld geeft van verschillende aspecten van internationalisering in Wassenaar, zijn niet alle vragen beantwoord. Door voortschrijdend inzicht, of door missende data is een belangrijke vervolgstap om nadere verkenningen te doen. Hieronder worden vragen rondom onderwijs verder toegelicht.

Beleidsuitgangspunt 7 – Inclusiever onderwijs voor Internationals en Nederlanders

De toenemende verscheidenheid in de samenleving brengt kansen en uitdagingen voor het onderwijs. Internationale leerlingen vragen om extra aandacht van leerkrachten, maar bereiden andere leerlingen ook voor op een diverse samenleving. Terwijl regulier Nederlands onderwijs steeds aantrekkelijker wordt voor internationale kenniswerkers.

Internationalisering vraagt mogelijk om versterking van interculturele vaardigheden[1]. Samen met lokale scholen kan verkend worden welke gevolgen dit in Wassenaar heeft.

Het IGVO dat gegeven wordt op het Rijnlands lyceum verdient hier specifieke aandacht.

Nadere verkenningen

Beleidsuitgangspunt 7 – Inclusiever onderwijs voor Internationals en Nederlanders

- Met scholen verkennen in hoeverre internationalisering impact heeft op onderwijsinstellingen, met daarbij specifieke aandacht voor IGVO.

Deel IV Conclusie

In de voorgaande secties zijn concrete uitgangspunten gevonden die bijdragen aan de integratie van de internationale gemeenschap. In de volgende sectie worden andere ontwikkelingen besproken die kansen bieden voor integratie van deze groep binnen de gemeente Wassenaar. De sectie sluit af met een algemene conclusie.

IV.1. Samenhang met andere ontwikkelingen

Om een integrale aanpak te waarborgen wordt inzichtelijk gemaakt welke ontwikkelingen kansen bieden om internationalisering in balans te brengen. Dit is geen uitputtend overzicht, maar geeft een beeld van ontwikkelingen waar op korte termijn op in kan worden gespeeld.

Economische visie

Internationals leveren de Wassenaarse economie jaarlijks €53 miljoen en 245 banen op. Zij zijn een belangrijke impuls voor de lokale economie.

In april 2024 is de startnotitie voor de Economische visie Wassenaar vastgesteld, deze leidt tot de nieuwe economische visie[10] Wassenaar die eind dit jaar wordt vastgesteld. Om tot een breed gedragen visie te komen worden belangrijke partners betrokken bij het opstellen van de visie en de uitvoeringsagenda.

Gezien hun economische waarde, is het belangrijk dat de internationale gemeenschap hierin een rol speelt. Zo kunnen internationale Wassenaarders uitgenodigd worden voor inspraakavonden. Daarnaast kan de Amerikaanse school, als belangrijke werkgever, betrokken worden.

Uitvoeringsprogramma Lokale inclusie Agenda

Hierboven is beschreven dat het gevoel van verschillende bubbels wordt herkend. Ook blijkt dat er nog veel onbenut potentieel is in de maatschappelijke betrokkenheid van de Internationals.

In het adviesrapport lokale inclusie agenda Wassenaar 2023 zijn doelen gesteld voor het uitvoeringsprogramma[11].

Eén van de doelen is te komen tot een toekomstvisie Inclusief Onderwijs. Hierin kan internationaal onderwijs ook een plek krijgen.

Een ander doel is om clubs vorm te laten geven aan een inclusieve cultuur. Hierin kunnen internationale sportclubs ook een rol spelen.

Ook wordt er gestreefd naar inclusieve buurten waar ontmoetingen bevorderd worden. Ook dit kan bijdragen aan de inclusie van de internationale gemeenschap.

Tenslotte, dragen de bevindingen in deze nota bij aan inclusieve communicatie, politiek en dienstverlening.

Sportvisie Wassenaar

Sport is een belangrijke brug tussen de internationale en Nederlandse gemeenschappen. Ook hebben internationale sportclubs duidelijke toegevoegde

[10] Gemeente Wassenaar. (2024a). *Startnotitie Economische Visie*.

[11] Inclusionlab. (2023). *Lokale Inclusie Agenda Wassenaar*.

waarde maar voelen zich niet altijd gehoord.

In juni 2024 is de startnotitie Sportvisie Wassenaar vastgesteld, deze leidt tot de Sportvisie die eind dit jaar wordt vastgesteld[12]. Diverse partijen worden hierbij betrokken, ook wordt een thema-avond georganiseerd.

De internationale gemeenschap kan betrokken worden in dit participatietraject. Internationale sportclubs kunnen actief meedenken in het proces en worden betrokken bij planvorming. Overige internationale Wassenaarders worden actief geïnformeerd, zodat zij kunnen meeweten.

Opgroeien in een Kansrijke Omgeving

28% van alle Wassenaarse kinderen zijn kinderen van internationale kenniswerkers of diplomatieke werknemers.

Het programma Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO) heeft als doel om een goede omgeving te creëren voor jongeren. Het programma richt zich op jongeren tussen de 10 en 18 jaar. Hierin wordt een vragenlijst over middelengebruik onder jongeren in het voortgezet onderwijs gedeeld. Deze vragenlijst wordt in het najaar van 2024 verspreid.

Communicatie met de internationale gemeenschap is hierin van groot belang. Dit kan door gebruik te maken van de juiste kanalen en te communiceren via belangrijke stakeholders, zoals de Amerikaanse school.

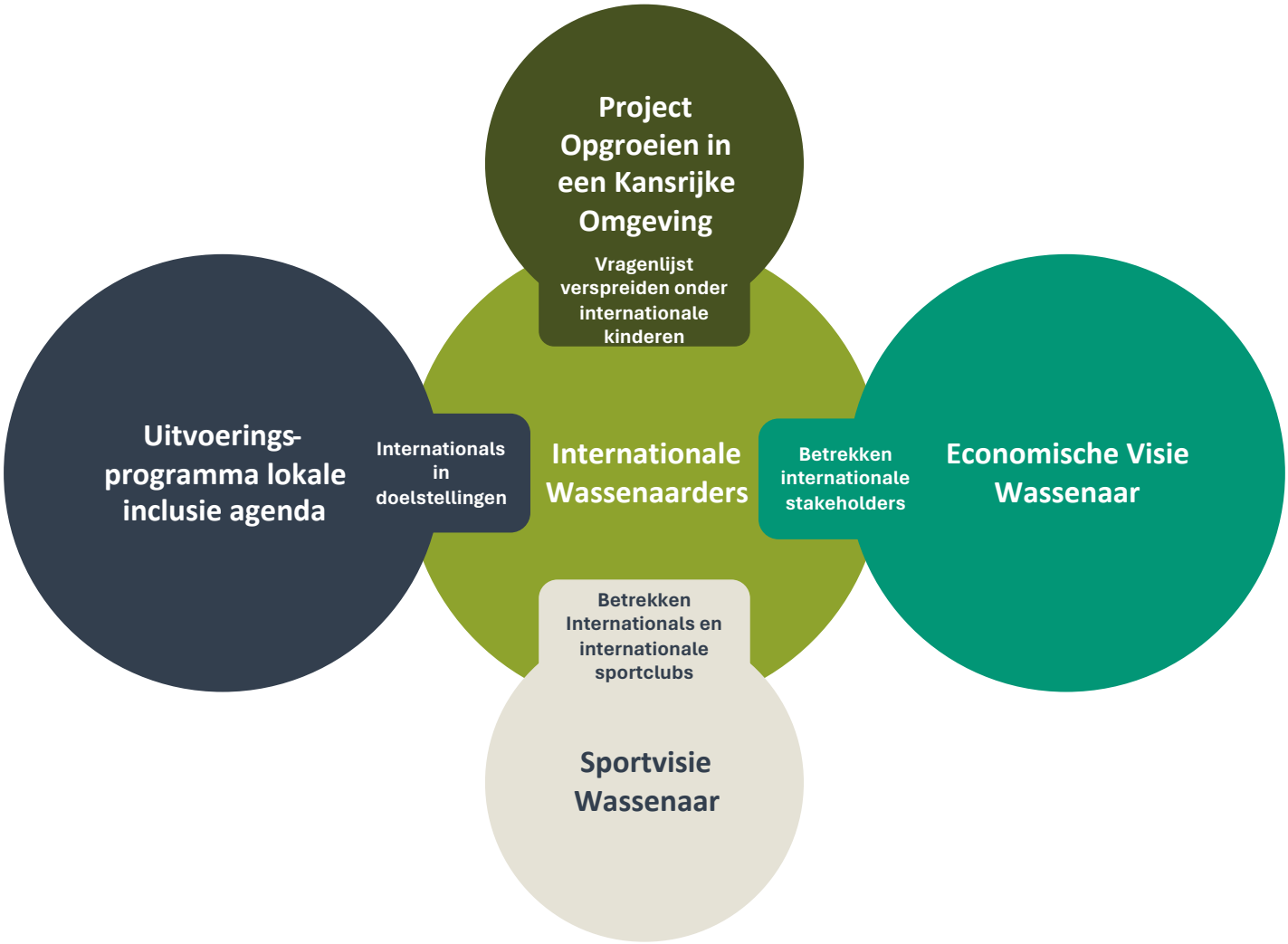

Figuur 13. Samenhang tussen Nota Internationale Wassenaarders en andere ontwikkelingen

[12] Gemeente Wassenaar. (2024b). *Startnotitie Sportvisie Wassenaar 2025 - 2035*.

IV.2. De waarde van de internationale gemeenschap

De internationale gemeenschap is een aanzienlijk aandeel van de Wassenaarse bevolking en is structureel aanwezig. De groep is stabiel en licht groeiend. Daarbij kunnen internationale Wassenaarders van grote toegevoegde waarde zijn voor de maatschappij en voor de lokale economie. De gemeente Wassenaar is er voor al haar inwoners en deze groep verdient structurele aandacht.

Het belang van aandacht

Het betrekken van de internationale gemeenschap vraagt om een brede aanpak. Niet alleen zijn verschillende vormen van welzijn, zoals sport en vrijwilligerswerk, belangrijk maar ook dienstverlening en communicatie spelen een belangrijke rol.

Structurele aandacht

Uit gesprekken met betrokken partijen blijkt dat de gemeente niet altijd even bereikbaar is voor haar stakeholders. Doordat men vaak niet weet, plat gezegd, “wie ervan is”. Dit bemoeilijkt communicatie en beperkt de organisatiekracht van de gemeenschap. Ook gezien de samenwerking met partners en de regionale ontwikkelingen is een vast contactpunt belangrijk.

Daarom kan de gemeente Wassenaar een contactpersoon Internationals benoemen. Het is van belang dat zijn/ haar aandacht een zo breed mogelijke impact heeft. Contact met verschillende afdelingen is van groot belang. Ook is de contactpersoon een aanspreekpunt voor externe partners. Dit kunnen lokale partners zijn, maar ook andere gemeenten. Daarom is het van belang dat de contactpersoon op een overkoepelend niveau gepositioneerd is.

Regionale aandacht

Internationalisering is in de gehele regio aan de orde. De gemeente Den Haag heeft hier een bepalende rol in. Ook de gemeente Delft zal, met haar universiteit, een belangrijke pull-factor zijn voor internationale kenniswerkers. Tenslotte is het duidelijk dat de gehele regio, op verschillende onderwerpen (zoals onderwijs) gedeelde belangen heeft.

Door goed samen te werken met buurgemeenten kan Wassenaar inspelen op internationalisering. Ook biedt samenwerking een mogelijkheid tot regionale belangenbehartiging, bijvoorbeeld op het gebied van internationaal onderwijs.

Wassenaar – een internationaal dorp

Samenvattend, is de gemeente Wassenaar een internationaal dorp. De fijne woonomgeving die Wassenaar biedt maakt het een aantrekkelijke vestigingsplaats voor Internationals.

Op regionaal niveau wonen alleen in de gemeente Delft een groter aandeel internationale kenniswerkers. De totale groep Internationals (diplomatieke werknemers, kenniswerkers en hun kinderen en partners) heeft een aandeel van 14% in de totale bevolking. Daarvan is een opvallend groot deel Amerikaans of Brits. In de gemeente Wassenaar woont een groter aandeel diplomaten dan in de gemeente Den Haag.

De gemeenschap zal de komende jaren alleen maar toenemen. Op basis van economische ontwikkelingen, is te verwachten dat over zes jaar de groep 1.250 kenniswerkers bedraagt. Dit is nog exclusief hun kinderen en partners. Daarnaast zet gemeente Den Haag actief in op het acquireren van internationale organisaties. Ook dit zal een groei van de gemeenschap veroorzaken.

Internationals dragen bij aan de lokale economie. Op regionaal niveau leiden hun bestedingen tot 2.859 voltijdbanen. Voor de Wassenaarse economie zorgen zij voor een impuls van €53 miljoen. Ook leveren zij lokaal 245 banen op. Hun impact op de woningmarkt is relatief klein.

Ook zijn veel Internationals geïnteresseerd in vrijwilligerswerk. Sport is een belangrijke verbinder. Internationale sportclubs hebben daarin een belangrijke rol. Door Internationals goed te informeren, kan hun maatschappelijke impact vergoot worden.

De internationale gemeenschap verdient daarom structurele en regionale aandacht. Door in te zetten op sociale samenhang, een welkomstmoment en dienstverlening, wordt de gemeente Wassenaar een inclusieve gemeente voor al haar inwoners.

Bibliografie

- Buers, C., Klaver, J., Witkamp, B., Suna Duysak, Eline Verbeek, Marjolein Bouterse, & Annemieke Mack. (2018). *Aantrekkelijkheid van Nederland voor kennismigranten* (report Nr. 17216). WODC, Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum. https://repository.wodc.nl/bitstream/handle/20.500.12832/2377/2877_Volledige_Tekst_tcm28-363463.pdf?sequence=3&isAllowed=y

- Bureau Louter. (2023). *Brede welvaart en woonaantrekkelijkheid in Wassenaar*.

- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2024). *Bevolking; herkomstland, geboorteland, leeftijd, regio, 1 januari*. CBS Statline. Geraadpleegd op 16 juli 2024, van https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/85458NED/table

- Decisio. (2023). *De impact van internationaal op lokaal*.

- Decisio. (2024a). *Monitor Internationals 2010 - 2022: Regiorapportage Den Haag*.

- Decisio. (2024b). *Onderzoek 'Internationals' in de gemeente Wassenaar*.

- Gemeente Wassenaar. (2024a). *Startnotitie Economische Visie*.

- Gemeente Wassenaar. (2024b). *Startnotitie Sportvisie Wassenaar 2025 - 2035*.

- Inclusionlab. (2023). *Lokale Inclusie Agenda Wassenaar*.

- Local Government Association. (2004). *Community Cohesion – an Action Guide*. https://www.london.gov.uk/sites/default/files/communitycohesionactionguide.pdf

- Wassenaar in cijfers. (2024). Bevolking; 1-jaarsleeftijdsklassen. In *Wassenaar in Cijfers*. Geraadpleegd op 25 juli 2024, van https://wassenaar.incijfers.nl/jive

- Wetenschappelijke Raad voor Regeringsbeleid. (2020). *Samenleven in verscheidenheid*.

Gemeente Wassenaar

Nota Internationals in Wassenaar
Beleidsnota